

اولین اسکناس منتشره در جهان

۳ دی ۱۳۹۳ ساعت ۱۸:۵۰

قدمت پول کاغذی در چین که به صورت «بلوکی - نوعی مهرزنی» چاپ می شد به سال ۶۰۰ میلادی بازمی گردد ولی پولی دائمی نبود و هرگاه که هزینه های دولت بالا می رفت و طلا برای ضرب سکه کافی نبود پول کاغذی چاپ می کردند که نوعی برات (حواله خزانه داری دولت) بود. گیخاتوخان که مردی ولخرج و سطحی بود و بزرگ وزیرش - صدر جهان (صدرالدین احمد خالدي زنجانی) ولخرج تر از او - تصمیم به رایج کردن پول کاغذی گرفتند

هفتم فوریه ۱۲۹۴ (جمادی الاخری ۶۹۳ قمری) و دوران حکومت گیخاتوخان مغول حکمران وقت، ایران بمانند چین دارای پول کاغذی (اسکناس) شد که «چاو» نام داشت. حکام مغولی چین (دودمان یوان) از سال ۱۲۷۱ پول کاغذی در آن کشور رایج کرده بودند

تصویر پول کاغذی چین رایج در قرن چهاردهم میلادی

زیرا که طلا و نقره موجود در چین تکافوی هزینه های سنگین آنان نبود. قدمت پول کاغذی در چین که به صورت «بلوکی - نوعی مهرزنی» چاپ می شد به سال ۶۰۰ میلادی بازمی گردد ولی پولی دائمی نبود و هرگاه که هزینه های دولت بالا می رفت و طلا برای ضرب سکه کافی نبود پول کاغذی چاپ می کردند که نوعی برات (حواله خزانه داری دولت) بود. گیخاتو خان که مردی ولخرج و سطحی بود و بزرگ وزیرش - صدر جهان (صدرالدین احمد خالدي زنجانی) ولخرج تر از او - تصمیم به رایج کردن پول کاغذی گرفتند که این تصمیم به اجرا درآمد و «چاو» که قطعی بزرگ داشت و «چاو مبارک» خوانده می شد به جریان گذارده شد. طولی نکشید که مخالفت با این پول از شیراز و تبریز آغاز و لذا، چند ماه بیشتر عمر نکرد. با اینکه گیخاتو حکم به لغو آن داد، صدای

مخالفت با او نه تنها خاموش نشد بلکه گسترش یافت، نظامیان را هم فراگرفت و به تدریج تبدیل به انتقاد عمومی از فساد اداری شد. گیخاتو پس از اینکه از مخالفت تنی چند از ژنرال هایش آگاه شد و شنید که دست به نافرمانی زده و درصدد شورش نظامی برآمده اند در سال ۱۲۹۵ میلادی از ترس فرار کرد و به مغان شمالی (نخجوان) رفت و در آنجا کشته شد. فساد اداری و بوروکراسی بد در ایران از زمان مغولها و کمی بیش از ۷۰۰ سال پیش آغاز شد، در عصر جانشینان شاه عباس به صورتی دیگر درآمد و پیچیده تر شد و پس از یک دوره اصلاحات در زمان نادر و کریمخان، از اواخر سلطنت فتحعلیشاه قاجار رو به وخامت نهاد و ... بگونه ای که دو مستشار آمریکایی بیطرف - مورگان شوستر و دکتر میلسپو - به یک نسبت از حل این مسئله ابراز یاس کرده بودند. مورخان و لخرجی حکمرانان مغولی ایران از اموال عمومی و خزانه (بیت المال) را به دلیل بی اطلاعی از رموز و فنون حکومت و بی اعتنایی نسبت به آن به علت ادامه علامه مندی به زندگانی در حال کوچ و بذل و بخشش به بستگان و خواص نوشته و افزوده اند که این میراث مغول منحصر به ایران نیست، روسیه و چند منطقه اروپایی و آسیایی پیرامون آن هم از قربانیان این میراث هستند که همانا بوروکراسی و فساد اداری است. همین فساد اداری یکی از علل فروپاشی شوروی بوده است زیرا که پس از درگذشت لنین، وارثان انقلاب بلشویکی او نتوانستند و یا نخواستند به آن پایان دهند که در فرهنگ کشور ریشه دوانیده است.

کار انتشار پول کاغذی در اروپا در سال ۱۵۷۴ در هلند و در سال ۱۶۶۰ در سوئد آغاز شده و در آمریکا چاپ و انتشار آن از پنجم فوریه ۱۶۹۰ و در مهاجرنشین ماساچوست صورت گرفته است، ولی تا پایان دهه ۱۹۶۰ پشتوانه پولهای کاغذی عموماً طلا بود و در حقیقت هر اسکناس یک «حواله طلا» بود و دولتها نمی توانستند بیش از موجودی طلا، اسکناس (بانک نوت) به جریان بگذارند، لذا ارزش پول تقریباً ثابت بود. بحران مالی جهانی در دو سال اخیر نتیجه کثرت چاپ دلار آمریکا و توزیع آن در جهان است. دلار آمریکا از زمان اجرای طرح مارشال (نزدیک به ۶۰ سال پیش) پول جهانی شده است.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۳۵۱۸۳/ولین-اسکناس-اولین>